

Výročná správa za rok 2025

Ťahanovská záhrada ponúka zázemie a podmienky pre bezplatné neformálne vzdelávanie a spoločné trávenie času vo vekovo i inak zmiešanej inkluzívnej komunite. Od roku 2017 propagujeme myšlienky komunitných záhrad, zdieľanej ekonomiky, ekologickej udržateľnosti a neformálneho vzdelávania. Od roku 2020 sme zriaďovateľom ZŠ v experimentálnom overovaní slobodného demokratického vzdelávania so silným inkluzívnym charakterom.

Pracujeme najmä s rodinami s deťmi vo veku 0-15 rokov - poskytujeme im priestor na voľnú hru, radosť z pohybu, socializáciu, vyskúšanie si rôznych športových aktivít a pomôcok, ako aj pracovných činností v komunitnej záhrade. Ako zriaďovatelia jedinej slobodnej demokratickej školy v SR sme sa začali venovať aj osвете sebariadeného vzdelávania a poskytujeme bezplatné konzultácie, návštevy a stáže študentom a čerstvým absolventom stredných a vysokých škôl, najmä pedagogických smerov v rámci školy i komunitnej záhrady.

Naše najväčšie projekty dosiaľ boli/sú výchovno-vzdelávací program pre MŠ a ZŠ Beh Ubuntu, osvetový projekt o rozpočtoch samosprávy Košicena.sk a Knižnica vecí v záujme rozvoja zdieľanej ekonomiky.

Zakladateľ Juraj Mazák bol zaradený medzi sociálnych inovátorov Slovenska. Vypracovali sme Program podpory práce s rodinami, ktorý prináša odbornú pomoc školskému personálu pri sprevádzaní rodín so zraniteľných skupín. S radosťou sa delíme o úspech – v auguste 2025 sme získali Karpatskú cenu za sociálne inovácie.

Bežný chod našej komunitnej záhrady

V priebehu roka 2025 sme v Ťahanovskej záhrade organizovali otvorené dni v rôznom období roka (jarné, letné, jesenné dni, či pravidelné otvorené stredy), počas ktorých sme privítali širokú verejnosť v našej komunitnej záhrade. Naším cieľom bolo podporiť komunitného ducha a ponúknuť miesto, kde sa môžu stretávať ľudia rôzneho veku a záujmov. Ťahanovská záhrada bola k dispozícii na požiadanie aj v zimnom období, a návštevníci ju mohli využiť na zimné hry, ako stavanie snehuliakov a podobne.

Náš dvor nie je len miestom pre záhradkárčenie – je to priestor plný učenia, radosti a spoločných objavov. Návštevníci si počas týchto dní napríklad zbierali bylinky a plody z našich záhonov a miešali z nich vlastné originálne limonády, čím sa učili o prírode, udržateľnosti a kombináciách chutí. Objavovali tajomstvá prírody a učili sa záhradkárске techniky v priateľskom a inkluzívnom prostredí. Trávili čas v tieni stromov, užívali si relax a priestor na hry a neformálne vzdelávanie.

Tieto dni považujeme za dôležitú súčasť budovania komunity a teší nás, že si našli odozvu u návštevníkov. V budúcnosti plánujeme

pokračovať v organizovaní podobných akcií a ďalej rozvíjať našu záhradu ako miesto pre komunitný život a neformálne vzdelávanie.

Ilustračná foto: Jesenná brigáda v Ťahanovskej záhrade - trochu práce, veľa smiechu a dobrá energia v každom kúsku záhrady.

Dočasné ubytovanie pre utečencov z Ukrajiny

Aj naďalej počas celého roka 2025 zostala Ťahanovská záhrada ústretová a otvorená pre obyvateľov Ukrajiny, ktorí v našom meste hľadali útočisko. V rámci možností sme im poskytovali dočasné ubytovanie a zázemie v náročných chvíľach, kým si našli stabilnejšie bývanie, prácu a vybavili potrebné dokumenty. Podľa ich potrieb sme sa niektorým z nich snažili zabezpečiť lekársku starostlivosť, tľmočenie alebo inú súčinnosť. Naša organizácia bola taktiež jedným z miest podpory a príkladom solidarity pre tých, ktorí to najviac potrebujú.

Iniciatívy a projekty

Precítane leto

Počas letných prázdnin sme sa opäť zapojili do projektu Prečítané leto, ktorý podporuje čítanie a rozvíja lásku k literatúre medzi deťmi. V rámci podujatia sme v našej komunitnej záhrade čítali, ako aj poskytli ponuku kníh, z ktorej si deti mohli následne vybrať knihu podľa vlastného záujmu, čo je podľa výskumov jedným z najlepších spôsobov, ako ich motivovať k dočítaniu vybranej knihy. Tohtoročná hlavná téma bola Knihy na cestách... cesty ku knihám.

Čítanie so seniormi v Ťahanovskej záhrade

Všetko sa začalo spontánne – jedna milá pani sa nám zdôverila, že by chcela dobrovoľne chodiť čítať deťom knihy. Jej túžbou bolo nájsť spôsob,

ako komunikovať s mladšou generáciou a zároveň odovzdávať lásku k príbehom. Takto sa nám to podarilo zrealizovať.

Pohybové hry

Hlavným cieľom Pohybových hier bolo predstaviť rodinám a školským skupinám zaujímavé pohybové aktivity s animátormi a motivovať ich tráviť čas aktívne vonku. Venovali sme sa voľnej hre, bádateľských aktivitám a športu. Projekt sa nezameriava iba na jednorazový efekt, ale je súčasťou dlhodobu udržateľnej stratégie práce s deťmi z mestského prostredia.

Pohybové hry boli podporené Fondom zdravia v rámci grantovej schémy Rozhýb telo, poteš dušu a realizovali sme ich až v troch termínoch a to 3.9., 15.10 a 18.10.2025 V stredu a sobotu sme spolu s deťmi strávili dva aktívne dni plné pohybu, hier a dobrej nálady v krásnom prostredí parku Anička.

Podujatie je podporené Fondom zdravia mesta Košice, neinvestičným fondom, a mestom Košice.

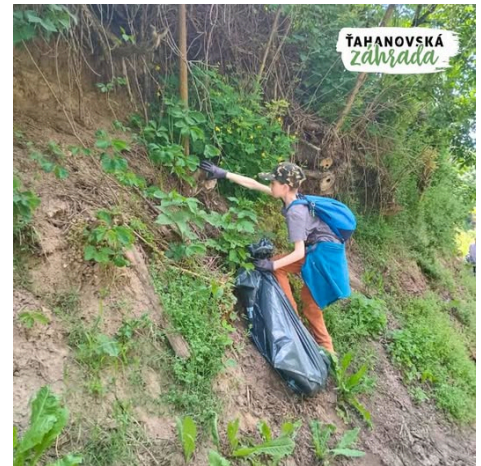

Týždeň dobrovoľníctva

Zapojili sme sa do Týždňa dobrovoľníctva v Košiciach! Spolu so žiakmi Slobodnej školy sme priložili ruku k dielu a pomohli vyčistiť širšie okolie Ťahanovskej záhrady. Mladí dobrovoľníci jasne chápu, že je jednoduchšie odpad netvoriť alebo s ním nakladať s rozumom, ako ho rozhadzovať po lese.

Strom života

Po rokoch budovania prírodného komunitného priestoru a práce s deťmi a rodinami sa naše smerovanie prirodzene prepojilo s hodnotami Stromu života.

Vznikol tak Klub Ťahanovská záhrada, ktorý otvára nové možnosti pre:

- zážitkové učenie
- environmentálne aktivity
- prepájanie komunity

Vďaka podpore Stromu života sme spoločne objavovali prírodné krásy východného Slovenska na dvoch vzdelávacích exkurziách - a to v Zadielskej doline a v Opálových baniach. Cieľom bolo Posilniť zručnosti žiakov v oblasti

ohľaduplného správania sa v prírode a rozvíjať environmentálne povedomie žiakov prostredníctvom praktickej aktivity – čistenia lesa v Zadielskej doline, s cieľom vyzbierať minimálne 1 vreco odpadu z turistickej trasy. Podporili sme aj manuálne zručnosti a tvorivosť žiakov prostredníctvom výroby jednoduchých predmetov z prírodných materiálov priamo v prírode.

Na exkurzii v Opálových baniach sa účastníci naučili identifikovať ekologické riziká a následky ťažby (napr. narušenie pôdy, znečistenie vôd, zásah do biotopov). Budeme diskutovať o možnostiach revitalizácie a udržateľného využitia banských oblastí. Zaujala ich aj prechádzka v okolí baní, kde mohli pozorovať narušené biotopy a diskutovať o možnostiach revitalizácie územia.

Toto podujatie bolo podporené z dotácie Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR v oblasti práce s mládežou, ktorú administruje NIVAM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže a realizuje občianske združenie Strom života.

Prednášky a diskusie s verejnosťou v Tabačke

V krásnom priestore Tabačka Kulturfabrik v Košiciach sme spoločne so Slobodnou demokratickou školou otvárali témy, ktoré sa týkajú každého z nás – učenia, slobody a zodpovednosti.

16.10. Päť vedeckých kľúčov efektívneho učenia - Ako sa učiť efektívnejšie, pokojnejšie a s väčšou radosťou

17.11. Demokracia začína v škole: sloboda a občianska zodpovednosť

NOC vonku

Dňa 28. 11. sme sa zapojili do podujatia Noc vonku, ktoré sa uskutočnilo na školskom dvore SZŠ Slobodného demokratického vzdelávania, Galaktická 9, Košice.

Približne 56 ľudí si užilo šošovicovú polievku na zahriatie a Focacciu. Vychutnali sme si divadelné predstavenie, zohriali sa pri ohni a vypočuli príbehy i rady týkajúce sa ľudí bez domova. Bežec, ktorý nazbieral ťažké životné skúsenosti sa s nami podelil o svoju cenu za beh (vo veku 75 rokov), ako zdieľanie radosti z toho, že sa s nami takto mohol opäť stretnúť a podporiť dobrú vec. Tento rok sa tohto podujatia zúčastnili aj návštevníci nemeckej školy Freie Schule Leipzig (2 dospelých a 10 žiakov vo veku 15-16 rokov).

Experimentálne overovanie sebariadeného vzdelávania

Už sme v polovici výskumu slobodného demokratického vzdelávania rozvrhnutého na 2021-2030. V správe školy a hodnotení žiakov naďalej pokračujeme v metodike nastavenej v predchádzajúcom školskom roku, čo bolo detailne popísané v záverečnej správe EO za školský rok 2023/24. To znamená, že využívame dva samostatné školské vzdelávacie programy - jeden pre denných žiakov zaradených do EO a druhý pre žiakov s osobitnými formami plnenia školskej dochádzky, ktorí sú mimo rámec EO. V rámci overovaného modelu EO si každý žiak v sebariadenom vzdelávaní individuálne stanovuje vlastné ciele a spôsoby ich dosahovania. Vzhľadom na dynamickú povahu záujmov žiakov a meniacich sa podmienok nie je možné stanoviť fixné výkonové a obsahové štandardy pre jednotlivé predmety na polročnej báze, ako to predpokladá štátny vzdelávací program. Predmetom EO je overiť, či žiaci v tomto modeli získavajú vedomosti porovnateľné s bežnou populáciou, pričom tento proces prebieha v dlhšom časovom rámci (najmä na druhom stupni vzdelávania). Preto nie je možné hodnotiť výkon žiaka voči detailným polročným kritériám. Žiaci hodnotení v rámci individuálneho vzdelávania postupujú mimo rámca EO podľa im náležiacoho Školského vzdelávacieho programu.

V rámci praktickej organizácie je naďalej súčasťou dňa voľný pohyb žiakov a každodenný ranný kruh. Žiaci majú široké možnosti zapojenia sa do pripravených aktivít (vzdelávacích, pohybových, rozvíjajúcich) alebo sa venujú vlastným záujmom s prístupom k rôznorodým edukačným materiálom a

dospelým pre diskusiu. Pokračujeme v celodenných a poldenných výletoch, ktoré obohacujú vzdelávanie o reálne zážitky a prepájajú vedomosti s praxou (návštevy náučných chodníkov, vodných nádrží a jazier, významných obcí, fariem, knižníc, dopravných ihrísk, hradov, univerzít, ZOO, botanickej záhrady atď.). Podporujeme žiakov v sledovaní vlastných fyziologických potrieb a biorytmu pre rozvoj sebapoznania a sebaorganizácie. Čítanie a kontakt s cudzími jazykmi sú dennou súčasťou. Žiaci rozvíjajú vzdelávacie, komunikačné a manuálne zručnosti, vrátane starostlivosti o zvieratá a spoločnú záhradku, pričom sú aktívne zapájaní do tvorby spoločných priestorov komunity prostredníctvom samosprávnych komisií s rastúcimi rozhodovacími kompetenciami. Venujeme sa aj citlivej téme času stráveného za displejmi, s aktívnou komunikáciou o ich vplyve.

Pokračujeme aj v podpore participácie žiakov na riadení školy, predovšetkým v oblasti finančných záležitostí. V uplynulom období sa úspešne etabloval model rozpočtu v malom meradle. Zatiaľ čo spočiatku boli finančné prostriedky prevažne účelovo viazané, napríklad na organizáciu výletov, ku koncu školského roka nastal významný posun. Žiaci začali aktívne žiadať finančné prostriedky priamo od riaditeľa na rôznorodé, nimi navrhované projekty a zdroje. Bolo na nich, čo si vymyslia, museli svoj zámer odprezentovať a zdôvodniť a následne ho aj uskutočniť. Od septembra 2025 plánujeme spustenie ďalších iniciatív v tejto oblasti, čím sa posilní ich zodpovednosť a schopnosť riadiť vlastné výdavky a projekty.

V decembri nás a Slobodnú školu navštívili zástupcovia Pedagogickej fakulty UKF v Nitre. Sme vďační výmene pohľadov, skúseností a odbornej podpore.

Podujatia, spolupráce a vzdelávanie

Aj v roku 2025 sa tím Ťahanovskej záhrady aktívne zapájal do rôznych podujatí a nadväzoval nové spolupráce. Nielenže sme sa zúčastnili ako poslucháči, ale predovšetkým sme vystupovali ako rečníci a reprezentanti občianskeho združenia, jeho iniciatív a aktivít. Zároveň sme reprezentovali školu, ktorú združenie založilo, čím sme šírili jej poslanstvo a hodnoty.

Rok sme odštartovali online diskusiami za okrúhlym stolom, ktoré sa venovali klimatickým opatreniam a otázkam boja proti zmene klímy, a v marci sme sa zúčastnili stretnutia Za obzor pre absolventov Sokratovho inštitútu. V tomto období sme tiež podpísali Deklaráciu detských práv, čím sme sa pridali k signatárom Ženevskej deklarácie o právach dieťaťa 2024 a iniciatívy RCE QAS. Tento krok pre nás znamená podporu hodnôt slobodného, demokratického a rešpektujúceho vzdelávania a presadzovanie školy ako miesta, kde deti skutočne zažívajú slobodu, demokraciu a vzájomný rešpekt.

Na jar sme mali možnosť zúčastniť sa Study Visit Eko Expo 2025, ktorú organizoval Národný inštitút vzdelávania a mládeže. Toto podujatie nám umožnilo nielen si zopakovať základy programu Erasmus+, ale aj nadobudnúť nové poznatky o klíme a životnom prostredí, pričom sme načerpali aj veľkú dávku motivácie a inšpirácie pre našu prácu.

V lete sme sa zapojili do medzinárodného hnutia Catalyst Now, ktoré spája sociálnych inovátorov, občiansku spoločnosť,

**Reimagining School:
Empowering Students,
Transforming Communities**

Juraj Mazák
Ťahanovská Záhrada

Lenka Mazáková
Ťahanovská Záhrada

podnikateľov, akademickú obec, súkromný sektor aj verejné inštitúcie s cieľom prinášať udržateľné a systémové zmeny v súlade s cieľmi OSN. Na novembrovom fóre sme tam prednášali o tom, ako môže vyzeráť škola, kde majú deti skutočný hlas, a zdieľali naše skúsenosti s vytváraním demokratického a participatívneho prostredia.

Rok sme zavŕšili ďalším významným úspechom – v júli sme na medzinárodnom podujatí Karpatskej platformy v Egeri v Maďarsku prevzali ocenenie v 3. ročníku Karpatskej ceny za sociálne inovácie, keď sme postúpili medzi tri vybrané projekty. Ocenenie pre nás znamená potvrdenie, že budovanie inkluzívnych komunít a hľadanie spôsobov, ako zlepšovať život rodín, má zmysel a všimajú si to aj mimo našej komunity.

Súčasťou nášho profesionálneho rozvoja boli aj školenia, napríklad Funkčný, zdravý a výkonný tím – ako ho viesť a riadiť v Žiline, kde sme sa stretli s ľuďmi, ktorí vedú občianske iniciatívy po celom Slovensku. Spoločne sme hľadali spôsoby, ako budovať dôveru, predchádzať vyhoreniu a udržať energiu a radosť v tíme. Takéto stretnutia dávajú silu nielen našej komunite, ale aj nám osobne.

Sme hrdým partnerom organizácie QUEST, ktorá podporuje viac práv študentov pri ich vzdelávaní a aktívne zapája mladých do riešenia výziev spojených s klimatickými zmenami. Podobne Festival porozumenia, ktorý organizuje Karpatská nadácia, prispieva k budovaniu vzájomného porozumenia a prekonávaniu rozdielov, čím posilňuje hodnoty, ktoré sú pre nás dôležité.

Riaditeľ školy a výkonný riaditeľ občianskeho združenia Ťahanovská záhrada, Juraj Mazák, absolvoval a úspešne ukončil niekoľko zahraničných vzdelávacích programov, ktoré posilnili jeho kompetencie v oblasti vedenia, manažmentu a inovácie. V rámci 8-týždňového online certifikačného programu Leadership and Change organizovaného London School of Economics sa venoval autentickému a transformačnému vedeniu, riadeniu zmien a budovaniu organizačnej kultúry, pričom sa zamerával aj na strategické a etické riadenie, inklúziu a rozmanitosť v tímoch a využitie koučovacích nástrojov, vrátane GROW modelu, v školskom prostredí.

V dňoch 7.–11. júla 2025 sa zúčastnil ETGN Summer School on Agile Governance: AI, Leadership and Innovation organizovanej European University Institute vo Florencii. Program zahŕňal približne 30 hodín výučby a sústredil sa na agilnú tvorbu politík, participatívne riadenie, využitie dátových analýz a umelej inteligencie v rozhodovacích procesoch, ako aj na zodpovednosť verejných a súkromných aktérov v demokratickom rámci.

Tím, dobrovoľníci a financie

V roku 2025 náš tím pozostával z troch projektových manažérov, troch administratívnych pracovníkov na hlavný pracovný pomer a jedného údržbára na dohodu a 13 pomocných pracovníkov údržby budov a areálov na dohodu + este máme 1 Samosprávny konzultant na rodičovskej

Ich úsilie a odborná práca boli kľúčové pre úspešnú realizáciu našich aktivít a projektov. Celkové personálne náklady v tomto roku dosiahli sumu 76 041 EUR.

Veľkú časť našich aktivít sme mohli uskutočniť vďaka štedrej podpore darcov, ktorí nám venovali 2 % zo svojej dane. Od Finančnej správy sme obdržali sumu 6888,53 EUR.

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým darcom aj za vecné dary, najmä:

Synchronix a.s za darovanie počítačov pre žiakov na domacom vzdelávaní,

SPP, a.s. za darovanie kuchynského vybavenia a nábytku,

DoubleTree by Hilton Košice za sady uterákov,

Ďakujeme všetkým darcom 2% a 3% z daní.

Každý príspevok, veľký či malý, nás posúva bližšie k cieľu – vytvoriť miesto plné radosti, poznania a krásnych zážitkov pre deti.

Táto podpora je pre nás nesmierne dôležitá, a preto patrí našim darcom úprimné poďakovanie za ich dôveru a veľkorysosť. Vďaka nej môžeme pokračovať v našej práci a ďalej rozvíjať naše projekty.

Neoddeliteľnou súčasťou našich aktivít sú aj dobrovoľníci, ktorí nám pomáhajú pri realizácii projektov a príprave podujatí. Každý rok sa do našich aktivít zapája široké spektrum dobrovoľníkov. Tento rok sa do dobrovoľníckych aktivít zapojili študenti (približne 20), pedagógovia a psychológovia (cca 40), odídenci a utečenci (5), rodičia (cca 50) a seniory (cca 10). Ich pomoc sa týka rôznorodých činností, ako je práca v záhrade, opravy a údržba priestorov, práca v dielni či priama podpora aktivít pre deti. Zapojenie dobrovoľníkov má často ďalekosiahly význam. Pre mnohých z nich je to nielen možnosť získať cenné skúsenosti, ale aj dôležitý krok na ceste k sociálnemu začleneniu. Vďaka ich odhodlaniu a spolupráci dokážeme prekonávať výzvy a prinášať pozitívne zmeny do našej komunity. Sme im za to nesmierne vďační.

Už máme plány aj na budúci rok. V roku 2025 nám Nadácia Bardejov schválila grant na projekt **Hlasy detí**. Hlavným cieľom projektu je posilniť cezhraničnú spoluprácu organizácií, ktoré sa venujú demokratickému a inkluzívnemu vzdelávaniu detí a mládeže v Karpatskom regióne, a vytvoriť priestor pre zdieľanie dobrých praktík, nástrojov participácie a demokratických prístupov vo vzdelávaní. Stretnutie sa uskutoční v januári 2026.